

Opinia

Sprawozdanie gospodarcze na temat sektora akwakultury w UE - STECF (2025)

Bruksela, 18 września 2025 r.

1. Kontekst

Komitet Naukowo-Techniczny i Ekonomiczny ds. Rybołówstwa (STECF) publikuje co dwa lata sprawozdanie gospodarcze na temat sektora akwakultury w UE¹, które zawiera kompleksowy przegląd najnowszych informacji na temat produkcji, wartości ekonomicznej, struktury i konkurencyjności akwakultury na poziomie krajowym i unijnym. Oczekuje się, że kolejne sprawozdanie będzie zawierać dane za lata 2008-2024 oraz prognozy na rok 2025.

Wspomniane sprawozdanie jest wysoko cenione przez Radę Doradczą ds. Akwakultury (AAC) i Radę Doradczą ds. Rynku (MAC), ponieważ przyczynia się ono do monitorowania wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa (WPRyb), zgodnie z art. 34 „(promowanie zrównoważonej akwakultury”) rozporządzenia w sprawie WPRyb². Przed wydaniem sprawozdania w 2024 r. MAC i AAC przyjęły wspólne zalecenie wzywające do przedstawienia wskaźników zrównoważonego rozwoju gospodarczego w ramach sprawozdania³, które zostało uwzględnione przez Komisję Europejską w odpowiednim zakresie zadań.

Za pośrednictwem niniejszego dokumentu AAC i MAC chciałyby przedstawić Komisji Europejskiej swoje wspólne zalecenia dotyczące kolejnego wydania tego sprawozdania.

¹ Sprawozdania są publicznie dostępne na [stronie internetowej](#) STECF.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa

³ [Zalecenia AAC i MAC dotyczące włączenia wskaźników zrównoważonego rozwoju gospodarczego do „sprawozdania gospodarczego na temat sektora akwakultury w UE” STECF \(Lipiec 2023 r.\)](#)

2. Gromadzenie danych

W odpowiedzi na wezwanie do przedstawienia danych ekonomicznych dotyczących sektora akwakultury w UE, grupa robocza ekspertów (EWG) STECF przeanalizuje i skomentuje wyniki gospodarcze sektorów akwakultury w UE i kraju. W kontekście tego wezwania państwa członkowskie powinny przestrzegać przepisów UE dotyczących gromadzenia danych, w tym decyzji wykonawczych i delegowanych Komisji. Państwa członkowskie mogą korzystać z Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (**EFMRA**) w ramach finansowania gromadzenia i przekazywania danych. Zdaniem AAC i MAC korzystanie z finansowania EFMRA przez państwa członkowskie powinno być uzależnione od terminowego i prawidłowego przekazywania danych.

Obecnie państwa członkowskie mogą stosować różne strategie w zakresie gromadzenia danych. Różne podejścia mogą mieć wpływ na porównywalność i wiarygodność kluczowych wskaźników w tym sprawozdaniu, szczególnie w kontekście rozdziałów krajowych. Podkreśla to znaczenie komentarzy dotyczących jakości danych. Zdaniem AAC i MAC należy kontynuować wysiłki na rzecz harmonizacji **metodologii gromadzenia danych** w państwach członkowskich. Gromadzenie danych przez państwa członkowskie mogłoby również zostać jeszcze bardziej usprawnione, na przykład poprzez scentralizowaną procedurę przeprowadzaną raz do roku, upraszczającą przekazywanie danych do biura odpowiedzialnego za ramy gromadzenia danych. Ponadto należy kontynuować wysiłki na rzecz poprawy koordynacji między Komisją a państwami członkowskimi, przy jednoczesnym wzmocnieniu, w stosownych przypadkach, zasobów ludzkich i technicznych przydzielanych właściwym organom krajowym w celu wspierania gromadzenia, przetwarzania i przekazywania danych.

Sprawozdanie przyznaje, że znaczna ilość danych jest przesyłana z opóźnieniem. Zdaniem AAC i MAC, późno przekazywane dane powinny być wstecznie włączane do modeli analitycznych z roku na rok, aby poprawiać solidność i ciągłość szeregów czasowych. STECF powinien

sporządzać dynamiczne raporty ulegające ewolucji i uwzględniające dodatkowe dane (a także ewentualnie skorygowane dane) otrzymane po zamknięciu rocznego sprawozdania. Ponadto, poza analizą roczną, należy przeprowadzić analizę długoterminową (obejmującą 10 do 20 lat), aby lepiej wskazać trendy strukturalne w różnych segmentach sektora. Ponadto eksperci STECF przyznają, że sprawdzanie i korekta danych przekazanych przez państwa członkowskie zajmuje dużo czasu ze względu na niejednorodną jakość lub nieodpowiednie formaty. W związku z tym, zdaniem AAC i MAC, Komisja powinna przyjąć, w oparciu o zalecenia metodologiczne wydane przez ekspertów, konkretne środki mające na celu poprawę początkowej jakości przekazywanych danych.

Tabela 10 („Zmienne ekonomiczne dotyczące sektora akwakultury”) w decyzji delegowanej Komisji 2021/1167⁴ zawiera dane dotyczące **masy sprzedanej** a nie dane dotyczące produkcji. Ponieważ masa sprzedana nie jest równa produkcji, według AAC i MAC sprawozdanie to powinno wyjaśniać różnicę między masą sprzedaną a produkcją i dokonywać rozróżnienia między „masą sprzedaną” a „produkcją”, aby uniknąć nieporozumień i błędnych interpretacji. Tabela 1 w sprawozdaniu przedstawia krajowe zmiany w masie sprzedanej w latach 2021-2022. Siedem państw członkowskich zgłosiło, że dane za rok 2022 zmieniły się o ponad 10%. Jako przykład prawdopodobnego błędu, zgodnie z wydaniem na rok 2024, masa sprzedana w Rumunii wzrosła o 319% w porównaniu z poprzednim wydaniem. Według AAC i MAC w przypadku przekroczenia przez **roczne zmiany** określonego progu, konsultacje z organizacjami producentów (OP) lub innym rodzajem stowarzyszeń rolników poprawiłyby wiarygodność i rzetelność danych.

Koszty paszy stanowią największy wydatek operacyjny w akwakulturze żywionej. Na rynki pasz coraz większy wpływ mają globalne wahania cen i ograniczenia podaży wywołane wydarzeniami geopolitycznymi i zakłóceniami związanymi z klimatem. W związku z tym, zdaniem AAC i MAC,

⁴ Decyzja delegowana Komisji (UE) 2021/1167 z dnia 27 kwietnia 2021 r. ustanawiająca wieloletni program Unii dotyczący gromadzenia danych biologicznych, środowiskowych, technicznych i społeczno-ekonomicznych oraz zarządzania nimi w sektorze rybołówstwa i akwakultury od 2022 r.

sprawozdanie powinno zawierać typowe trendy cen pasz w podziale na gatunki i kraje, a także wskaźniki ryzyka na rynku pasz. W sprawozdaniu tym można by również dokładniej zagłębić kwestię współzależności między producentami akwakultury żywej, producentami pasz i producentami składników paszowych, na przykład poprzez tabele przepływów międzygałęziowych, mnożniki ekonomiczne lub odniesienia do wpływu łańcuchów dostaw pasz na rozwój sektora akwakultury.

3. Przegląd sektora w UE

Sprawozdanie zawiera przegląd sektora w UE, w tym porównanie z produkcją światową, wyniki gospodarcze (liczba przedsiębiorstw, produkcja i sprzedaż, obroty, zatrudnienie, średnie płace, wartość dodana brutto, zysk przed odsetkami i opodatkowaniem lub zysk operacyjny, zwrot z inwestycji, wydajność pracy, wydajność kapitału, przeciętne wynagrodzenie) oraz główne gatunki.

Sprawozdanie to stale używa terminu „**owoce morza**”, który nie obejmuje dokładnie akwakultury słodkowodnej, błędnie przedstawiając domenę akwakultury. Zdaniem AAC i MAC zgodnie z rozporządzeniem Wspólnej Organizacji Rynku (WOR)⁵, sprawozdanie powinno odnosić się do „produktów rybołówstwa i akwakultury” / „produktów akwakultury” lub, potencjalnie, do „żywności pochodzenia wodnego”.

Sprawozdanie zapewnia odpowiedni przegląd **segmentu hodowli skorupiaków**. Mimo to zdaniem AAC i MAC istnieją możliwości dalszego wzmocnienia szczegółowości, zwłaszcza w przypadku systemów ekstensywnych i gospodarstw o niskim poziomie troficznym. Roczną powierzchnię użytkową można wyrazić w metrach bieżących w przypadku upraw w tym sektorze i w m² w przypadku pozostałych systemów, co pozwala na ocenę intensywności operacji, a także na porównanie zmian w zakresie wielkości produkcji z wykorzystaną

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 | z dnia 11 grudnia 2013 r. | w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury

powierzchnią. Udział segmentu hodowli wodorostów morskich może być zapewniony poprzez dostarczenie konkretnych danych w oddzielnej kategorii. Dodatkowo można podać informacje na temat systemów ko-kultury, wskazując odsetek gospodarstw, które łączą kilka gatunków (np. ostrygi i glony).

W sprawozdaniu brak niektórych **kategorii kosztów operacyjnych i strat ekonomicznych** lub są one niedostatecznie reprezentowane. Zdaniem AAC i MAC państwa członkowskie powinny gromadzić i przekazywać dane dotyczące kosztów związanych z drapieżnictwem, ponieważ stanowią one od 10% do 80% kosztów operacyjnych, w zależności od miejsca i roku. Sprawozdanie powinno przedstawiać roczną liczbę dni zamknięć z powodów sanitarnych (np. norowirus), w podziale na gatunki i obszary produkcji, aby ułatwić dokładniejsze oszacowanie pośredniego wpływu gospodarczego, w szczególności na marżę brutto i rentowność przedsiębiorstw w perspektywie średnioterminowej.

4. Struktura sektora w UE

W sprawozdaniu przedstawiono strukturę sektora w UE, w tym akwakultury ryb morskich, akwakultury skorupiaków, akwakultury słodkowodnej i akwakultury glonów.

Wydanie na rok 2024 obejmuje **prognozy** dla omułków, małży, ostryg i makroglonów, ale bez prognoz dla sektora ryb. Zdaniem AAC i MAC to pominięcie powoduje brak równowagi i niespójność w prezentacji informacji, ponieważ sprawozdanie można odczytać jako „zalecenie” dla sektora akwakultury w UE opartego na skorupiakach i glonach, bez „perspektyw” dla sektora ryb. Może to mieć negatywne skutki dla strategicznego oddziaływania sprawozdania, na przykład, jeśli zostanie ono wzięte pod uwagę przy ustalaniu priorytetów, w kontekście finansowania badań i zaproszeń do składania wniosków przez Stały Komitet ds. Badań Rolniczych (SCAR-Fish) lub przez jednostki Komisji ds. polityki. Według AAC i MAC wszystkie sektory akwakultury powinny być traktowane na równym poziomie.

Tabela 11 („Segmentacja sektora stosowana na potrzeby gromadzenia danych dotyczących akwakultury”) decyzji delegowanej Komisji 2021/1167 nie obejmuje systemów recyrkulacji akwakultury (RAS), zintegrowanej akwakultury wielotroficznej (IMTA) ani akwakultury organicznej. Zdaniem AAC i MAC ze względu na to, że segmenty te są promowane w strategicznych wytycznych Komisji na rzecz bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury w UE⁶ oraz w innych dokumentach polityki unijnej dotyczących akwakultury, powinny one również być zawarte w sprawozdaniu.

Tabela 11 obejmuje „systemy recyrkulacji” zdefiniowane jako "systemy, w których woda jest wykorzystywana ponownie po przetworzeniu (np. poprzez filtrowanie)", ale nie jest to zgodne z definicją stosowaną w strategicznych wytycznych (w pełni kontrolowane środowisko dla ryb, niskie zużycie wody itp.). Różne definicje systemów recyrkulacji akwakultury (RAS) prowadzą do niejednoznacznych interpretacji, utrudniając gromadzenie rzetelnych i wiarygodnych danych na temat rozwoju RAS.

Zgodnie z unijną inicjatywą na rzecz glonów⁷ UE dąży do zrównoważonego wzrostu i rozwoju **sektora hodowli wodorostów morskich**. Według AAC i MAC wspomniany sektor powinien być traktowany jako odrębny segment, co ułatwi lepszą identyfikację jego specyfiki gospodarczej, strukturalnej i technologicznej oraz monitorowanie rozwoju. Wskaźniki powinny być dostosowane i spójne z wskaźnikami stosowanymi w segmencie hodowli skorupiaków.

5. Rozdziały krajowe

Sprawozdanie zawiera szczegółowe rozdziały dla każdego państwa członkowskiego UE, w tym całkowitą produkcję i sprzedaż, główne produkowane gatunki, strukturę przemysłu, wyniki gospodarcze i zatrudnienie oraz prognozy.

⁶ [Komunikacja ze strony Komisji Europejskiej, „Strategiczne wytyczne dotyczące bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury w UE na lata 2021–2030” \(12 maja 2021 r.\)](#)

⁷ [Komisja Europejska. Komunikat „W kierunku silnego i zrównoważonego unijnego sektora alg” \(15 listopada 2022 r.\)](#)

Obecnie sprawozdanie to odnosi się jedynie do cen nominalnych. Zdaniem AAC i MAC w celu lepszej interpretacji wniosków zawartych w sprawozdaniu, należy stosować ceny rzeczywiste, ponieważ zapewniłoby to bardziej aktualny i odpowiedni obraz rozwoju zmiennych ekonomicznych.

6. Rozdziały specjalne

Sprawozdanie to może zawierać rozdziały specjalne poświęcone specjalnym tematom.

Obecnie w sprawozdaniu nie uwzględniono danych i wskaźników dotyczących aspektów środowiskowych i dobrostanu zwierząt. Według AAC i MAC jest to znaczące pominięcie w bieżącym monitorowaniu ewolucji WPRyb.

W 2023 r. Europejski Trybunał Obrachunkowy (ETO) zalecił usprawnienie monitorowania **zrównoważonego rozwoju środowiska**⁸. Zdaniem AAC i MAC pierwszym krokiem do monitorowania zrównoważonego rozwoju środowiska mogłoby być wprowadzenie wskaźników dotyczących emisji całkowitego azotu i całkowitego fosforu (kg emisji/kg wytworzonego produktu wodnego), ponieważ hodowla wszystkich gatunków wodnych prowadzi do emisji substancji odżywczych (dodatniej lub ujemnej), a wskaźniki te odzwierciedlają skutki o dużym znaczeniu dla środowiska i interesie publicznym. Dane dotyczące emisji substancji odżywczych są dostępne w ogólnych modelach emisji substancji odżywczych opartych na systemach, w literaturze lub w krajowych ramach regulacyjnych. Projekt dokumentu Komisji w sprawie efektywności środowiskowej zawiera przykłady z kilku państw członkowskich. Kolejne etapy obejmują inne ogólne wskaźniki środowiskowe, na przykład emisję gazów cieplarnianych.

W przypadku **dobrostanu zwierząt** wstępne wskaźniki mogą na przykład obejmować wskaźniki śmiertelności oraz stosowanie leków i szczepionek. Dodatkowe wskaźniki można wybrać z dokumentu, który Komisja obecnie opracowuje na temat wskaźników dotyczących dobrostanu zwierząt.

⁸ [Europejski Trybunał Obrachunkowy, Sprawozdanie specjalne 25/2023: Polityka UE w dziedzinie akwakultury](#)

Zrównoważona akwakultura przyczynia się do realizacji celów środowiskowych, odporności na zmiany klimatyczne i ekosystemów określonych w różnych politykach UE, takich jak Europejski Zielony Ład, Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz ramowa dyrektywa wodna. Według AAC i MAC przydatne byłoby opracowanie rozdziału opisującego *interakcje między akwakulturą a środowiskiem naturalnym*, w którym omówiono by w szczególności wpływ działalności na środowisko (np. jakość wody, drapieżnictwo, choroby, zanieczyszczenie) oraz świadczone pozytywne usługi ekosystemowe. W rozdziale tym można omówić skutki zmian klimatycznych, takie jak ekstremalne temperatury, zakwaszenie, zmniejszone zasolenie oraz epidemie patogenów lub toksyn, które bezpośrednio wpływają na produktywność, odporność i rentowność gospodarstw rolnych. Wspomniany rozdział pomógłby określić wykonalność opracowania, w perspektywie średnioterminowej, oddzielnego sprawozdania uzupełniającego.

7. Publikacja

Ponieważ wydanie z 2025 r. opiera się na danych z 2022 r., istnieje znaczne opóźnienie w publikacji informacji. Zdaniem AAC i MAC Komisja mogłaby stworzyć internetową platformę gromadzenia danych, aby umożliwić publikację rocznych sprawozdań okresowych online przedstawiających wybrane kluczowe dane, ograniczone na przykład do tabeli 1 i wskaźników dotyczących zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Publikacja bardziej aktualnych danych znacznie zwiększyłaby wartość zbieranych danych i mogłaby ułatwić publikację „szczuplejszego” sprawozdania, w najlepszym przypadku dostępnego we wszystkich 24 językach urzędowych UE, co zwiększyłoby czytelność dla zainteresowanych stron zajmujących się akwakulturą. Warto przypomnieć, że najnowsze wydania liczą ponad 300 stron i są dostępne wyłącznie w języku angielskim.

8. Współpraca z zainteresowanymi stronami

Obecnie zainteresowane strony z sektora akwakultury i komitety doradcze mogą uczestniczyć

jako obserwatorzy w odpowiednich grupach roboczych STECF. Zdaniem AAC i MAC silne partnerstwa z komitetami doradczymi, a także lepsza mobilizacja platformy unijnego mechanizmu wsparcia akwakultury mogą przyczynić się do poprawy jakości, spójności i reprezentatywności przekazywanych danych. zainteresowane strony będące przedstawicielami środowisk zawodowych mogą być zachęcane do dalszego angażowania się w procesy raportowania i zatwierdzania danych, szczególnie tych, którym brakuje danych (np. zamknięcia z powodów sanitarnych, drapieżnictwo, śmiertelność).

W celu ułatwienia bezpośredniego przekazywania informacji zwrotnych i danych terenowych przez zainteresowane strony, Komisja Europejska mogłaby wdrożyć interaktywny portal umożliwiający dobrowolne przekazywanie zanonimizowanych danych. Portal musiałby być nadzorowany przez administracje krajowe, aby zagwarantować weryfikację, strukturyzację i interoperacyjność przekazywanych danych. Ze względu na to, że unijny mechanizm wsparcia akwakultury służy już jako platforma interoperacyjności i wymiany informacji między zainteresowanymi stronami, mógłby on służyć jako podstawa do gromadzenia, agregowania i rozpowszechniania danych ekonomicznych i technicznych.

9. Zalecenia

AAC i MAC uważają, że na potrzeby kolejnego wydania sprawozdania gospodarczego dotyczącego sektora akwakultury w UE, a zwłaszcza w celu opracowania zakresu zadań dla odpowiedniej grupy roboczej STECF, Komisja Europejska przy odpowiednim udziale ekspertów STECF w stosownych przypadkach powinna:

- a) EFMRA zapewnić w kontekście gromadzenia danych, aby korzystanie z finansowania EFMRA przez państwa członkowskie było uzależnione od terminowego i prawidłowego przekazywania danych, przy jednoczesnym dalszym zachęcaniu do doskonalenia i harmonizacji metod gromadzenia danych we wszystkich państwach członkowskich;
- b) wyjaśnić w sprawozdaniu różnicę między „masą sprzedaną” a „produkcją” i rozróżnić te

dwa pojęcia;

- c) w przypadku przekroczenia 10% przez roczne zmiany wskaźników dopilnować, aby państwa członkowskie konsultowały się z odpowiednimi organizacjami producentów i stowarzyszeniami hodowców akwakultury w celu ustalenia powodów takich zmian;
- d) przedstawić typowe trendy cen pasz w podziale na gatunki i kraje, a także wskaźniki ryzyka na rynku pasz;
- e) zamiast określenia „owoce morza” używać zgodnie z rozporządzeniem Wspólnej Organizacji Rynku (WOR) określeń „produkty rybołówstwa i akwakultury” / „produkty akwakultury” lub ewentualnie „żywność pochodzenia wodnego”;
- f) przedstawić „perspektywy” dla wszystkich segmentów sektora akwakultury w UE (tj. akwakultury ryb morskich, akwakultury skorupiaków, akwakultury słodkowodnej i akwakultury glonów);
- g) wprowadzić jasną definicję systemów recyrkulacji akwakultury „RAS” i przedstawić dane dotyczące RAS, zintegrowanej akwakultury multitroficznej (IMTA), współhodowli oraz segmentów ekologicznych;
- h) zróżnicować sektor hodowli wodorostów morskich jako odrębny segment akwakultury;
- i) uwzględnić dodatkowe kategorie kosztów operacyjnych i strat ekonomicznych, takich jak drapieżnictwo i zamknięcia z powodów sanitarnych;
- j) używać również cen realnych zamiast nawiązywania tylko do cen nominalnych;
- k) przedstawiać w rozdziałach specjalnych wskaźniki dotyczące zrównoważonego rozwoju środowiska i dobrostanu zwierząt, a także rozdział badawczy dotyczący interakcji między akwakulturą a środowiskiem naturalnym;
- l) nadal przedstawiać wskaźniki dotyczące zrównoważonego rozwoju gospodarczego zgodnie z wydaniem na rok 2024;
- m) corocznie publikować wybrane kluczowe dane za pośrednictwem platformy

internetowej;

- n) zachować silny udział zainteresowanych stron z sektora akwakultury, w tym odpowiednich komitetów doradczych, unijnego mechanizmu wsparcia akwakultury i organizacji zawodowych, w tym poprzez rozwój interaktywnego portalu dla dobrowolnych zgłoszeń.